

Under Østkysten af Grønland 1893.

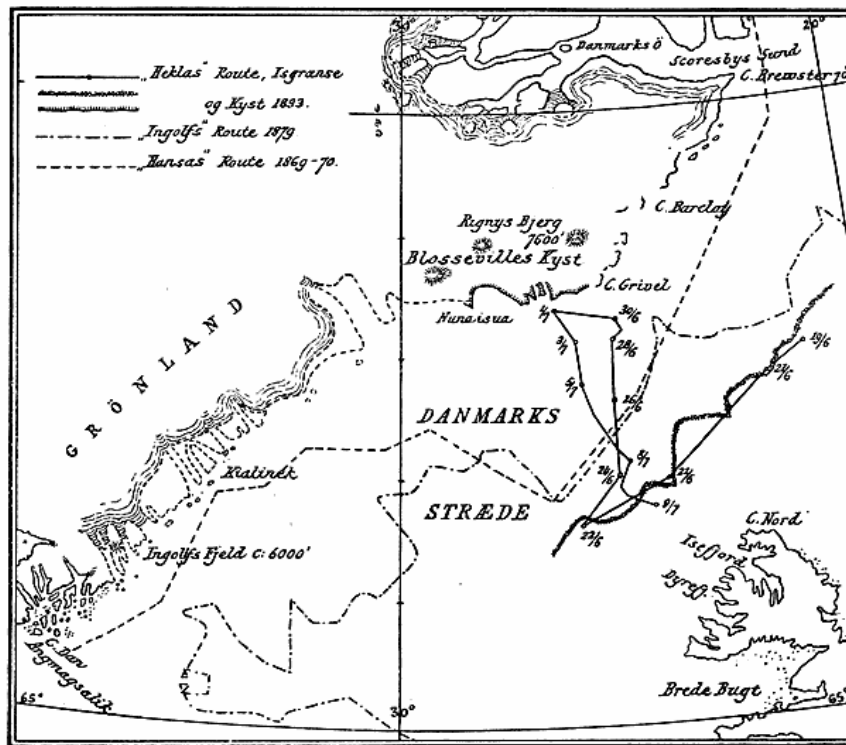
Ved Kaptajn Ragnvald Knudsen, Fører af det norske Sælfangerdampskib „Hekla“.

Efter endt Sælfangst ved Nowaja Semlja og Spitsbergen, hvor vi havde opholdt os fra Slutningen af Marts 1893, fortsatte vi Rejsen til Danmarksstrædet for at søge efter Klapmyds. D. 17. Juni naaede vi Isen østfor Island paa $68^{\circ} 21' N. Br.$, $18^{\circ} 50' V. Lgd.$ og fulgte denne SV. og V. over indtil d. 22. om Morgenen paa $66^{\circ} 43' N. Br.$, $26^{\circ} 31' V. Lgd.$, da vi paabegyndte Fangsten sammen med tolv andre norske Fangstskibe.

alene vanskeliggjøre Fangsten, men man risikerer ogsaa at komme fast og blive liggende længere Tid i Isen.

De usædvanlig heldige Forhold og det vedvarende smukke Solskinsvejr med Blikstille lokkede mig dog, saa jeg fattede den Beslutning at følge efter Sælen. Tanken om Muligheden for at komme iland bidrog ogsaa væsentlig hertil.

D. 28. Juni befandt vi os paa $68^{\circ} 14' N. Br.$, $25^{\circ} 30' V. Lgd.$ og regnede os 5 danske Mil af Kap

Isforholdene viste sig strax at være sjælden gunstige, saa vi med Lethed kunde avancere i Drivisen; ogsaa Aabningerne mellem Isflagerne vare forholdsvis store, saa Vanskeligheden ved at komme frem ikke var synderlig stor. I de første Dage drev vi Fangsten nær det aabne Vand med Grønland stadig isigte, men saa begyndte Sælen at søge ind i den store Pakis og blev derved vanskeligere at følge, fordi Isflagerne paa Grund af den stærke Strøm ofte sætte sammen og ikke

Grivel ved Blossevilles Kyst. Vejret var fremdeles ypperligt, men vi mærkede nu en langt større Bevægelse i Isen end tidligere, hvilket dog ikke hindrede os i at fortsætte Fangsten, omendskjønt vi ofte maatte skifte Plads med Skib og Baade for ikke at komme fast.

Landet laa nu tydeligt for os med sine høje, snedækkede Toppe og saa overmaade vildt ud. Det gjorde Indtryk af, at Stilhed, Øde og Forladthed herskede overalt, men fængslende er det alligevel, og man gribes

uvilkaarlig af en uimodstaaelig Trang til at se det Ukjendte. Den Is, der nu skilte os fra Kysten, laa temmelig spredt, og større Hindringer for at komme til Land kunde vi ikke opdage. Jeg ønskede kun, at det havde været nogle Dage senere, saa jeg med det Samme kunde have søgt Land, men nu i den bedste Fangsttid kunde det ikke gaa an; dog tænkte jeg paa, om Forholdene senere skulde tillade det, at gjøre Forsøg.

Den næste Dag gik vi østover for at opsoge Sælen, der nu var trukken længere ud. Vi stødte imidlertid her paa uoverskuelige Ismarker og maatte vende om, hvorpaa vi dampede 15 Mil i vestlig Retning langs en Isflage, hvor ikke en eneste Revne var at opdage; de store Isflager vare satte sammen og havde indelukket os fuldstændig.

D. 30. Juni gissede vi os 3 Mil af Land paa 68° 22' N. Br., 25° 40' V. Lgd. Isen kom østfra med en rasende Fart og saa ud til at tørne op mod Land og mod Isfjældene vestfor. Vi turde ikke gaa nærmere, da Isen var i Drift indover og at komme længere ud var umuligt, saa at vi kun havde Et at gjøre, nemlig at holde os klar, saa længe vi kunde for at undgaa den frygtelige Skruning, disse umaadelige Ismasser forarsagede ved at tørne mod den anden Is, der forholdsvis laa rolig. En Tid' saa det ud, som om Isen havde standset sin Bevægelse, men den kom atter igjen med en voldsom Fart. Idet vi søgte at klare os ved at gaa nærmere Land, kom vi i Besæt, og Isen tørnede Skibet fuldstændig rundt og skruede Agterskibet flere Fod op, hvorved vi mistede Roret og laa saaledes fuldstændig hjælpeløse.

D. 1. Juli rasede en Storm fra Øst med stærk Regn og Tykning; enhver Revne omkring os tætnedes, og hele Ismassen drev rask vestover mod Land; om Middagen befandt vi os en Mil fra dette paa 68° 22' N. Br., 26° 30' V. Lgd. Den følgende Dag Kl. 4 Em. kom et frygteligt Pres paa Isen; de store Isflager knækkede i mange Stykker, og paa flere Steder taarnede disse op i høje Skodser. Skibet blev skruet 3 Fod i Vejret og lagt over paa den ene Side. Vi troede nu, at Alt var tabt, da vi ikke ventede, at Skibet kunde udholde dette Tryk, og anbragte derfor Baadene paa Isen med Proviant, Rifler og Ammunition for om muligt at kunne redde os ud til de andre Fangstfartøjer, der laa omtr. 25 Mil fra os. Heldigvis blev Skibet liggende saaledes, at det undgik den værste Presning og slap derfor nogenlunde godt fra det Hele. Efter nogen Tids Forløb blev Isen roligere, saa vi kunde faa vort

Reserveroer hugget og søge de større Aabninger, der nu dannede sig paa forskellige Steder i Isen.

D. 3. Juli havde Forholdene bedret sig betydelig; Vinden var gaaet om paa Vest, det blæste haardt, og Isen spredte sig hurtig, hvilket tydede paa, at der var meget aabent Vand østfor, og at Vinden — ogsaa her — har ikke liden Indflydelse paa Isens Drift. Hvor gjerne jeg end ønskede at komme iland paa denne interessante Kyst, som saa Mange forgjæves have søgt at naa, kunde jeg i den Forfatning, Skibet nu befandt sig, ikke risikere dette. Taagen havde imidlertid indfunden sig og lagde os ikke faa Hindringer iveau; dog gik det nok saa hurtig sydover, og om Aftenen d. 7. naaede vi det aabne Hav. Mærkeligt nok havde de øvrige Fangstskibe, der laa ved Yderkanten af Isen, ikke haft nogen af de Storme, vi havde under Land, men derimod Regn og Taage i Overflod. Vi krydsede langs Iskanten nogle Dage, men den vedvarende Taage gjorde Alt umuligt. Forøvrigt var Tiden ogsaa saa langt fremskreden, at Sælen ikke samlede sig længere i nogen større Masse, hvorfor vi den 11. Juli begyndte Hjemrejsen.

Mine Iagttagelser, den Tid vi vare under Kysten, ere følgende:

Landet mellem Kap Grivel og Nuna isua gaaer ifølge mine Observationer og Pejlinger længere mod Syd end antydet paa Kortet af 1888.

Bjærgene ere overalt høje og hæve sig paa de fleste Steder umiddelbart fra Kysten med stejle Vægge og saa for en Del ud til at bestaa af Basalt.

Landet mellem 26° 32' og 37° 10' V. Lgd. havde et Forland med nogle bratte Forhøjninger, der syntes at bestaa af Sandsten. Paa denne Strækning fandtes ogsaa flere Indskæringer og to Fjorde med smaa Aabninger, der gik ind i nordvestlig Retning; Fjordene saa ikke ud til at være dybe, hvilket dog ikke var godt at bedømme, da det høje Indland borttager Udsigten for mulige Bøjninger. Landet var for det Meste snebart, og Indlandsis saaes ikke paa noget Sted. Øer fandtes heller ikke udenfor Kysten paa den Strækning, vi havde Anledning til at se, undtagen ved Nuna isua. Afstanden var imidlertid for stor til at kunne sige dette bestemt, men i ethvert Tilfælde stikker Landet betydelig længere ud dér, end Kortet viser. Isfjelde saaes ikke i nogen større Mængde, kun enkelte hist og her, men ingen over 5 Mil af Land; saa vidt jeg kunde skjønne, stod de fleste af dem paa Grund.

Foruden den regelmæssige Strøm, der vistnok overalt sætter SV. hen, er der et stærkt Tidvande,

som til visse Tider paa Dagen stopper Isens Drift fuldstændig og sætter den, isærdeleshed nærmere ved Land, med betydelig Fart østover. Isen havde dog stærkest Bevægelse, naar Strømmen satte vestefter, og da forekom ogsaa de voldsomme Skrninger, hvor Isflagerne brækkede i mange Stykker. Isen var iaar

overalt meget tyndere, end man ellers er vant til; Danmarksstrædet, og midt inde i Pakisen kunde vi ofte træffe store Flager, der maalte flere Mil i Omkreds, hvor vi med Lethed kunde ramme os igjennem, Noget jeg paa mine tidligere Rejser til Grønland aldrig har iagttaget.

Østgrønlanderes Besøg i Vestgrønland 1893 m. m.

Ved Kontorchef *Carl Ryberg.*

I nærværende Tidsskrift (12. Bind, Hefte III—IV) har Kolonibestyrer *C. Lytzen* givet nogle Oplysninger om østgrønlandske Besøg i Vestgrønland i 1892; dels efter et mig godhedsfuldt overladt Privatbrev, dels efter de fra Autoriteterne i Grønland indsendte, her foreliggende Indberetninger skal jeg give nogle Meddelelser om Østgrønlanderes Besøg i Vestgrønland i Sommeren 1893. Først maa jeg dog gjøre nogle Bemærkninger med Hensyn til Statens Omsorg for Hedningene paa Østkysten.

Det tidligere fremsatte Forslag om Oprettelsen af en Missionsstation ved Angmagssalik i Forbindelse med et Handelssted her synes nu at skulle blive til Virkelighed. Der er paa Finantslovforslaget for det kommende Finantsaar (paa Indenrigsministeriets og Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenets Budgetter) optaget de fornødne Beløb for at søge denne Plan realiseret, og efter Alt, hvad der hidtil foreligger, at dømme synes dette humane Foretagende at skulle komme igang. Der er allerede udset en Missionær til Stationen, nemlig cand. theol. Rüttel, som siden 1892 har opholdt sig ved Julianehaab for at sætte sig ind i Sproget og lære grønlandske Forhold at kjende, forinden han giver sig ifærd med sit ansvarsfulde Hverv paa Østkysten.

Flere af de Østlædinge, der i de sidste Aar have besøgt de sydligste Handelssteder paa Vestkysten, have, istedenfor at blive dér, atter begivet sig paa Vejen hjemefter; de ere imidlertid standsede ved forskellige Pladser i Nærheden af Vestkysten, hvor de have fundet gunstige Erhvervsbetingelser, og hvor de, i alt Fald foreløbig, synes tilbøjelige til at blive. Ønsket om at fastholde dem paa disse Steder og dér at standse de Østlædinge, som senere maatte ankomme dertil paa deres Rejse til Vestkysten, fremkaldte Forslagene om at lade en grønlandsk Overkateket (Lærer) tage Ophold iblandt dem og om Oprettelsen af et Handelssted i deres Nærhed. Ved dette Handelssted

skulde der imidlertid kun finde en saakaldt „indskrænket“ Handel Sted, o: Spæk maa ikke indhandles, og samtidig udhandles kun de nødvendigste Fangst- og Fiskeredskaber, nogle Tøjvarer, Tobak o. A., medens europæisk Proviant saa godt som er banlyst.

Som Opholdssted for Overkateket og Handelsbestyreren var Bopladsen Kernertok paa Østkysten, omtrent midtvejs mellem Kap Farvel og Prins Christians Sund, bleven udset, og de fornødne Forberedelser vare gjorte til Planens Realisation; af Missionen o: den danske Mission var Overkateket Isak Lund bleven valgt til at forestaa den gejstlige Del af Foretagendet. Isak Lund, der er Indfødt og har faaet sin Uddannelse paa Seminariet ved Godthaab, har i flere Aar været ansat som Kateket ved Nanortalik og er bekjendt for at være en dygtig og energisk Mand i sin Gjerning; han vil utvivlsomt egne sig udmærket til den ansvarsfulde og i flere Henseender sikkert vanskelige Stilling som Opdrager for de hedenske Østlædinge, der maatte befinde sig i hans Nærhed. Som Handelsbestyrer er den fra Kapitain G. Holms Expedition til Østkysten bekjendte Tolk, Johan Petersen, bleven ansat; hans Virksomhed ved dette Sted er imidlertid kun ganske foreløbig, idet han sikkert i 1894 som Handelsbestyrer vil ledsage Missionær Rüttel til Angmagssalik; i hans Sted vil da en Grønlander fra Nanortalik blive ansat som Handelsmand ved Stedet.

I Sommeren 1893 afgik et Fartøj fra Nanortalik med Mandskab og Materialier til Opførelsen af Bygningerne, men uheldige Isforhold forhindrede imidlertid Expeditionen i at naa Kernertok; da Aarstiden allerede var langt fremrykket, besluttede man sig til at opgive Kernertok som Handelssted og anlagde Stedet ved Itivdek, omtr. 10 Mil sydfor Pamiagdruk og ligeoverfor Kernertok-Landet; her fandtes en meget god Byggeplads, god Baadehavn og godt Drikkevand, og man gik strax i Lag med Byggeriet. Rygtet om, at